

Udgivet af Miljøpunkt Indre by -
Christianshavn
Rådhuspladsen 77 st.
1550 København V
www.a21.dk
CVR: 31 69 00 80

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

*Publikationen er støttet af midler fra
Miljøstyrelsen - Puljen for Grønne Ildsjele
Udarbejdet af Miljøpunktet*

Forfattere:

*Anne-Mette Wehmüller
(Centerleder og Cand.mag.)*

*Dorte Heiss
(Projektmedarbejder)*

Layout:

*Anne-Kirstine Ellern
(Projektmedarbejder og Designer)*

ISBN: 978-87-996110-2-7

Printet på svanemærket papir

Svanemærket tryksag

INDEX

INTRODUKTION 2-5

Affald er en ressource

*Men det forudsætter, at vi gør op
med "smid væk mentalitet" og tør se
potentialer i ting vi i dag anser som
udtjente og ellers ville smide ud.*

INTERVIEWS 06-19

Gitte Helle

*Skrot forvandles til smykker og
brugskunst, når Gitte med humor og
fingernemhed leger med affald.*

Pia Raket

*Vaser, skåle og større kunstværker bliver
produceret af gammelt glas affald.*

Johanna Topoco

*Tøj kan genbruges også selvom det er
helt nedslidt. Johanna arbejder for Danish
Fashion Institute med særligt fokus på
genbrug.*

Lin Van Roe

*Lin maler vigtige budskaber på gammelt
tøj og forvandler det til politisk kunst.
Hun arbejder endvidere frivilligt med
genbrug af alt fra skuffer til sko.*

TRYL MED DIT AFFALD 20-29

8 gode forslag

Vi har samlet en masse konkrete forslag til hvordan man kan genanvende nogle af de ting som ellers ville havne i skraldespanden. Alt hvad du skal bruge er lidt gåpåmod, og noget værktøj af forskellig art

KØBENHAVNSKOMMUNE RESSOURCE PLAN. 30-33

Ressource og affalds planen i fremtiden

Der er 86 % genanvendelige materialer i husholdningsaffald.

Amagerforbrænding

Årligt bliver omkring 400.000 ton affald forvandlet til energi bla på Amager forbrændingen.

02.

ONE MAN'S TRASH
ANOTHER MAN'S
TREASURE

Foto. Nørrebrogade

Affald er en ressource

“One man’s trash, is another man’s treasure”. Ordsproget er også gengivet på en gavl i København. Og sandt er det. Affald er en ressource! Men det forudsætter, at vi gør op med en smid væk mentalitet og tør se potentialer i ting vi i dag anser som udtjente og ellers ville smide ud.

Råstofferne svinder ind, forbruget stiger. Og fakta er, at affaldsbjergene vokser i de danske hjem. Hvis vi skal fortsætte vores forbrug, må vi se affald som en ressource og genbruge mere, end vi gør i dag.

15.575.030 ton.

Så meget affald producerede private og erhvervslivet i Danmark i 2008. Det er en stigning på 20 procent på ti år, og affaldsmængden er i fortsat stigning.

De kommunale danske affaldsordninger indsamlede 833 kilo affald pr. indbygger i 2009 i flg. tal fra Eurostat. Det er dobbelt så meget som hos vore naboer i Norge og Sverige.

Materialer, der kan bruges til at lave nye produkter, bliver i dag brugt til energiudnyttelse, men det kunne anvendes bedre og samtidig reducere CO2-belastningen. Og udviklingen går den forkerte vej når der investeres i store forbrændingsanlæg i stedet for at genanvende.

Hvis affald skal redde vores forbrug, er vi nødt til at tænke nyt, være kreative og konkret anvise hvorfor affald rent faktisk er guld. Dette hæfte handler om den kreative proces. Det handler om hvordan vi kunne lave nye produkter ud af affald, og anviser eksempler på udtjente produkter, som er forvandlet til noget nyt.

04.

Julestjerner lavet ud af malerbøtter

Hæftet er ment som inspiration til dig, som gerne vil genbruge og forvandle.

Vi har valgt at tage udgangspunkt i 8 inspirationsforslag til hvordan du kan forvandle noget ud af dit affald i stedet for at smide væk. Alle 8 forslag er let tilgængelige. Det behøver ikke at være svært.

Hæftet er opdelt i 3 hovedafsnit

1. I første afsnit har vi foretaget en række interviews med 4 foregangskvinder, som alle lever af at forvandle affald til nye produkter.

2. Andet afsnit indeholder nogle konkrete forslag til hvordan du kan forvandle gamle

dameblade til tasker og cd-reoler til blomsterkasser.

3. I tredje afsnit beskrives status quo i Københavns kommune. Hvad lægger kommunen op til i den netop vedtagne Affald og Ressourceplan?– og hvordan kan du som borger være med til at sætte en dagsorden?

Lad dig inspirere... Og lad os i fælleskab komme i gang.... Lad forvandlingen ske!

God læselyst!

*Anne-Mette Wehmüller,
Centerleder Miljøpunkt Indre by –
Christianshavn*

06.

***INTER
VIEWS***

---

*I det fl.g. afsnit har vi interviewet 4 kvinder,
som alle arbejder med genanvendelse af ting,
som ellers var havnet i skraldespanden.*

Gitte Helle

Pia Rakel

Johanna Topooco

Lin Van Roe

08. *GITTE HELLE*

Humoren og skønheden - i det kasserede

Fra sin forretning i indre by omdanner Gitte Helle kulturhistorisk skrot til moderne smykkekunst, der kombinerer råhed og elegance med humor og underfundighed. Det har hun gjort i to årtier, siden 1991. Galleriet rummer også en grafisk afdeling med litografier og raderinger.

For Gitte Helle er skrot guld – og hun arbejder ud fra det personlige mantra, at hun er sidste led inden skraldespanden.

Under en sommerferie med en veninde for 21 år siden, besøgte Gitte Helle for første gang en skrotplads. Her fandt hun skrot om dagen, omdannede det til ”sjove ting” og næste dag gentog det sig. Det var her det gik op for Gitte Helle hvilke potentialer der lå foran hende og hvilken verden skrot er.

I november åbnede hun en butik i Åbenrå, lavede 100 brocher, og regnede med at lukke igen i januar. Hun havde ingen forretningsplan, men det skulle vise sig at

blive en kæmpe succes, som blev startskuddet til store udstillinger på bl.a. Louisiana.

”Brocherne har i mange år været omdrejningspunktet i mit arbejde, da jeg her har rig mulighed for at bruge min baggrund som billedkunstner og komponere den enkelte broche som et lille billede.

Jeg arbejder uden at have en specifik ide om hvad det ender med. Det kommer når jeg er sammen med tingene. Når jeg kan mærke energien fra dem. I dag finder jeg fortsat mine ting på skrot og genbrugspladsen. Mange borgere afleverer også ting til butikken. På den måde føler de, at der bliver taget hånd og vare om tingene.”

Figurligheder? Porcelænsfigurer- og lidt til

Nyeste tiltag er ”Figurlighederne”, klassiske porcelænsfigurer, der omdannes til nye udtryk, hvor også humoren og underfundigheden er i højsædet.

Decorationer lavet af gammelt porcelæn

10.

→ Ideen kom efter Gitte Helle en dag så en porcelænsfigur uden hoved, og pludselig kunne se muligheden. Figurerne købes på loppemarkeder, eller klunses. Ordet ”Figurligheder” dækker over en helt særegen art af det traditionsrige porcelæns håndværk.

”Ved bogstavelig talt at halshugge figurer og kombinere mennesker og dyr, ansigter, kroppe, arme og ben på kryds og tværs, skaber jeg mit helt eget surrealistiske univers af overraskende porcelænsfigurer. Man føler sig ved første øjekast tryk... men så er man alligevel lidt utryk..hvad sker der..?”

Byens største smykkeskrin

Med et årsabonnement kan man bruge Containerjuvelen som sit eget smykkeskrin. Gennem et helt år kan man vælge et smykke ad gangen fra butikkens udvalg og komme og bytte det med et andet, så ofte man har lyst. Når året er omme, udvælger man det smykke, man ønsker at beholde.

Decorationer lavet af gammelt porcelæn

12.

PIA RAKEL

Glasfliser i Genbrugt affald

Glaskunstneren Pía Rakel Sverrisdóttir har udviklet spændende fliser og glasplader i genanvendt glas. I dag er det glaskunst og design. I går var det affald på vej til forbrænding og de evige slaggermarker.

Hun fik sin ide mens hun klunsede i affaldscontainere. Idéen er enkel. Den går ud på, at hun kontakter glarmestre i Indre By og bearbejder deres affald til fx. glasfliser til badeværelser og køkkener eller som rum-delere og udsmykkede termoruder.

Glas kan ikke brænde, men ender som unedbrydelige slagger. Pia Rakel forvandler med andre ord affald til kunsthåndværk til anvendelse i indendørsindretning i boligen og på arbejdspladsen.

Nogle Kunstværker er sandblæst. Andre har mønstre af forskellig slags knust glas. De fungerer sammen med almindelige fliser, men er også i sig selv en mosaik.

De rum-delere, hun laver, har den fordel, at de slipper lyset ind uden at være gennemsigtige. Produktionsformen er energibesparende. Ved smeltning af råmaterialerne til fremstilling af glas er temperaturen ved 15-1600 grader, men hun skal kun op på det halve i genanvendelsesprocessen.

Pia Rakel Sverrisdottir er født i Skotland af finsk-islandske forældre. Opvokset i Island, uddannet på Kunstakademiets Arkitektskole i København. 4 år som designer på Holmegårds Glasværker er grunden til, at hun er fortrolig med produktudvikling og nytænkning.

Skillevæg af genbrugsglas

14.

JOHANNA TOPOOCO

Mere kvalitetstøj, mere genbrug – og intet tøj til forbrænding!

Johanna Topooco er projektassistent ved Danish Fashion Institute. Johanna fortæller, at fremtidens modebranche er nødt til at tænke vækst i mere bred forstand. Som den anden mest forurenende industri i verden står tøjbranchen overfor enorme sociale- og miljømæssige udfordringer.

Derfor er fremtiden i ressourceøkonomiens tegn. Ting som kan genbruges og genanvendes skal ikke sendes til forbrænding. Alt for meget af danskernes tøj hænger i klædeskabet uden at se dagens lys. Det er en miljø- og ressourcemæssig udfordring, som Danish Fashion Institute har besluttet sig for at gøre noget ved. Bl.a. arbejder de for et retursystem for aflagt tøj og boligtekstiler.

Johanna nævner som eksempel, at hver dansker gennemsnitligt konsumerer 16 kg tøj hvert år. Det svarer til ca. 16 par jeans og 62 stk. t-shirts. I løbet af et år har den gennemsnitlige dansker 1/3 ubrugt tøj i skabet.

Danmark har en god tradition for at donere vores aflagte tøj til familie, venner og ikke mindst til velgørehedsorganisationerne, der indsamler ca 45% af vores aflagte tøj og boligtekstiler i Danmark. Selvom vi er gode til at indsamle, så sendes alt for meget stadigvæk til forbrænding.

Danish Fashion Institute tror derfor at et retursystem for aflagt tøj og boligtekstiler, kunne være med til at øge indsamlingsmængden. Et sådant retursystem vil bidrage til at ressourceoptimere. Det skal ske gennem øgede indsamlingsvolumener, højere grad af genbrug og gennem øget genanvendelse. Det skal realiseres gennem et nemt og effektivt logistiksystem for at sikre, at tøj, der på nuværende tidspunkt sendes til forbrænding, i højere grad vil kunne genbruges og genanvendes i nye produkter i mode og tekstilbranchen.

Overordnet handler det om, at det skal være nemt at genbruge og muligt at genanvende tekstiler. Selvom modeverdenen er kendt for overforbrug af ressourcer, er der gode eksempler på virksomheder, som er gået foran.

Her ses tøjrester, som skal omdannes til nye produkter.

16.

→ **Garment Collecting globalt**

Kom af med dine gamle laser og få samtidig nye lækkerier til skabet. Sådan lyder konceptet bag H&M's nyeste tiltag - Garment Collecting. Der er tale om et globalt genbrugskoncept, der har til formål at inspirere og opfordre kunderne til at genbruge gammelt tøj i stedet for at smide det ud. Idéen er, at alt det gamle tøj, som man smider ud, fordi det er hullet, mangler knapper eller bare ikke er særlig smart længere, skal genbruges og komme andre til gavn. H&M lancerede det bæredygtige koncept i 1500 butikker verden over d. 22. februar 2013.

Du kan aflevere alt det tøj, du har lyst til. I bytte for det afleverede tøj får du et byttebevis, der giver 15 procent rabat på én valgfri vare, for hver fyldt pose tøj, man afleverer. For at få et byttebevis skal man minimum indlevere, hvad der svarer til en fuld indkøbspose. Så når du alligevel er i gang med forårsrengøringen, kunne du passende også rydde ud i klædeskabet og slå vejen forbi H&M med det tøj, du alligevel ikke kommer i igen.

Re-second i København

Har du brug for en ny, smuk kjole til nattens fest? Re-second i København kan være del af svaret,

hvis du ønsker at gøre det på den grønne måde. Konceptet bag butikken er enkel. I stedet for at købe nyt tøj, skal du medbringe noget, du aldrig bruger og bytte det til noget nyt. Alt du skal gøre er at betale et mindre månedligt gebyr, og så er du straks en del af den grønne verden i Resecond.

Filippa K Second Hand i Stockholm

har ligeledes taget genbrugstanken op. I FilippaK i Stockholm køber de tøj tilbage og sælger det på ny. Det svenske tøjmærke Filippa K har åbnet en genbrugsbutik, Filippa K Second Hand, hvor de tager imod aflagt Filippa K-tøj og sælger det videre til andre kunder i butikken.

De tager imod tøj, der er i sæson, hvilket vil sige, at du kun kan få dit tøj i butikken, hvis du kommer med dit vintertøj i vintersæsonen og dit sommertøj i sommersæsonen.

“Modebranchen står overfor en kæmpe udfordring i forhold til overforbrug af ressourcer og forurening. Et samlet indsamlingssystem for aflagt tøj og boligtekstiler kan være et svar på virksomheders efterspørgsel på nye forretningsmodeller, som i højere grad bygger på øget kendskab til tekstilers egentlige værdi samt en vilje til at tage et aktivt ansvar og ejerskab for materialestrømmen.”

Johanna Topocco

18.

LIN VAN ROE

Butik Re-design er byens ældste genbrugsdesign-projekt. Et frivilligt ulønnet projekt som producerer 100 % klimatisk korrekt genbrugsdesign.

I 25 år har Lin Van Roe og Butik Redesign leveret genbrug til Københavnerne i Indre By.

Her er stole med leopardbetræk, T-shirts med rødstrømpebevægelsens logo, kunstneriske skabs-skuffer og gay wedding wear. Alt er genbrug og intet er købt i dyre domme. Derimod er det fundet i forskellige baggårde og sat i nye kontekster.

Det er ikke altid lige let at komme gratis til andres aflagte affald. Noget som mange ellers ihærdigt forsøger. Derfor har Lin Van Roe lavet sin egen tilføjelse til Janteloven. »Du skal ikke tro, du kan få mit affald!«

Lin tilføjer: *«Jeg har simpelthen aldrig forstået dem, der insisterer på at smide ting ud, som andre gerne vil have. Jeg er født som en person, der synes, at andres affald er enormt interessante. Med den enes gamle lort, er den andens lykke gjort, som man jo siger.»*

Lin Van Roe har altid haft en enorm interesse for genbrugs design. Hun flyttede som ung til USA, hvor hun efter en kort periode fik job som art director ved magasinet Cosmopolitan. Kampen for kvindernes ligestilling har altid fyldt meget i hendes liv.

Hendes stålsatte målrettedhed og vilje til at sætte sit præg på den verden, der omgiver hende, har givet hende både store oplevelser og modstand. I 1971 vendte hun tilbage til Danmark og det er nu snart 25 år siden, at hun for første gang trådte ind i Kvindehuset på Gothersgade.

»Jeg syntes, der skulle manequindukker i vinduet, hvilket på det tidspunkt ikke faldt i helt god jord,« fortæller hun. Alligevel vandt hun de flestes hjerter med sit engagement, den dag i dag står manequindukkerne der stadig i butikken.

FUTUR

M

MAR

"Hvorfor skal tøj bare være ternet og blomstret og ensfarvet, når du kan dekorere det med din egen kunst. Dit tøj er dit lærred, og også en måde at omsætte og danne genbrugstøj til signeret kunsttøj, og du kan fungere som dit eget omvandrende galleri."

På billedet er Lin iført "besked jakken" som var med i Politikens udstilling Fantastiske Klær' i 1992.

20.

**TRYL
MED DIT
AFFALD**

Danmark er europamestre i skrald.

En ny trend, der handler om at puste liv i gammelt affald, er med til at afhjælpe problemet. Vi er gode til at producere skrald, faktisk er vi de bedste i hele Europa. 718 kg bliver det i gennemsnit til per person om året. Over halvdelen af det forbrænder vi, mens lidt under en tredjedel bliver genanvendt. Og det bør vi gøre noget ved. Rent faktisk er affald guld. Det handler om at upcycle, recycle eller downcycle.

Upcykling, recykling og downcycling!

Upcycling, eller på dansk "opbrug", kan betegnes som opkvalificerende genbrug. Det handler om at

tilføje ny værdi til en ting, man ellers ville betegne som affald, for eksempel ved at genopfinde det som et nyt eller en del af et nyt produkt.

Processen adskiller sig fra genbrug, hvor en ting enten genanvendes i den samme form, som den er skabt (recycling), for eksempel genbrugstøj, eller nedbrydes for at blive en del af et nyt produkt (downcycling), for eksempel glas omsmeltet til nye flasker.

22.

**#1 GAMMELT STOF
FRA BUKSER BLIVER
TIL TRASH KJOLE**

Susan Post Pedersen står bag denne kollektion af Trash Kjoler, som sælges via Redesign. Kjolerne består af dele fra gamle kvalitetsbukser – og man kan se lynlåse og kanter i kjolerne. Det er meningen, at man skal kunne se, at de er lavet af stofrester.

#2 TEGNESERIER OG DAMEBLADE BLIVER TIL DAMETASKE

Her ses dametaske udarbejdet af gamle dameblade. I serien fåes også tasker udarbejdet af kaffeposer og tegneserier. Taskerne er under udarbejdelsen belagt med folie.

Taskerne er udarbejdet af Gertrud Skov, som arbejder med genanvendelse og håndarbejde i sin fritid. - www.smykke-hulda.dk

24.

#3 VINKASSER BLIVER TIL REOLER

Her ses gamle vinkasser fra Irma, som er blevet forvandlet til reoler
<http://acie.looklab.dk/om/>

#4 SKUFFE BLIVER TIL HYLDER

Gamle skuffer kan med et par søm, nogle træplader og fine tapetrester trylles om til smarte sættekasser eller endda små hylder til børneværelset.

Idé Lin Van Roe, Butik Redesign.

26.

På billedet ses Miljøminister Ida Aukens gamle cd-reol, som Miljøpunktet forvandlede til plantekasser i forbindelse med et loppemarked foran Miljøpunktets kontor på Rådhuspladsen.

#6 BILDÆK BLIVER TIL PLANTEKUMMER

Hvorfor ikke lave sin egen
haveskulptur? Du kan f.eks. plante
i sandsække, baljer, paller

Eller som her, hvor et gammelt
bildæk bliver til en plantekumme.

Foto: Miljøpunkt Amager, Idé: Vibeke Vendena

28.

**#7 SLIKPAPIR
BLIVER TIL
JULEPYNT**

Hvorfor ikke lade kreativiteten blomstre til jul og lave julepapir. På billedet bliver slikpapir til julepynt.
Udarbejdet af Peder Clement fra Miljøpunktet.

#8 ØLDÅSER BLIVER TIL JULEHJERTER

Ofte kommer dåser, som er købt i f.eks. Tyskland, ikke til genbrug fordi der ikke er pant på stedet for blot at smide dem ud kan man lave dem til pynt. F.eks. julehjerter til juletræet.

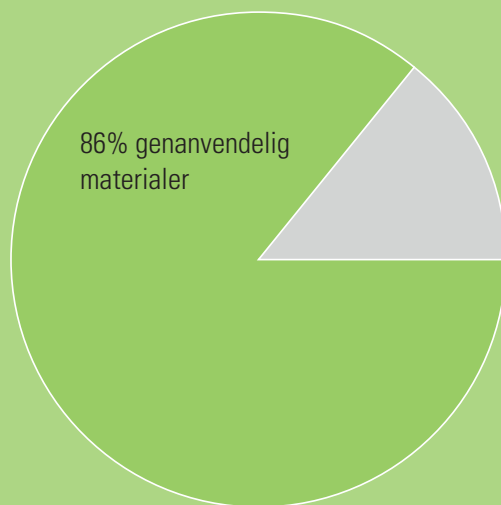
Illustration: Her ses genbrugshjerter udarbejdet af Peder Clement fra Miljøpunktet.

30. *Københavns Kommune Ressource- og Affaldsplan 2018*

Fokus på en bedre udnyttelse af ressourcerne, en højere kvalitet i genanvendelsen og bedre muligheder for sortering for borgerne.

Der er 86 % genanvendelige materialer i husholdningsaffald. Der forventes i planperioden at ske en kraftig stigning i genanvendelsen fra 27% i 2010 til 45% i 2018.

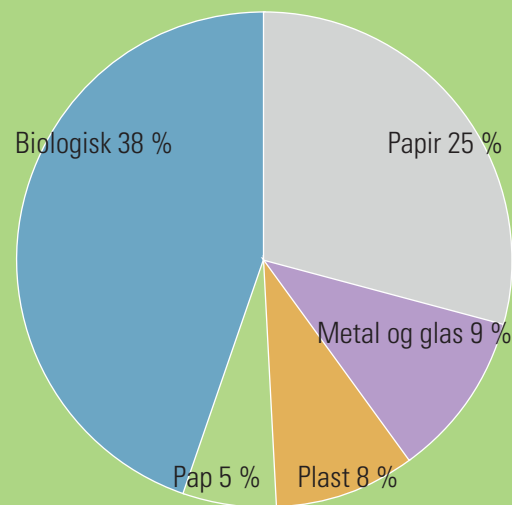
86% af alt det skrald Københavnerene producerer på et år kan sagtens genanvendes.

Der er to store miljøfordele ved at sortere affaldet rigtigt:

- Vi sparer på energiressourcer og råstoffer, når materialerne i det sorterede affald bliver genanvendt.
- Vi undgår miljø- og sundhedsskadelige stoffer i røgen og resterne fra det affald, der bliver brændt

De 86% er fordelt på følgende typer af skrald.

*Københavns
kommune*

Producerer årligt :
1 million ton affald.
Svarer til fem kilo affald om
dagen pr. københavnner.

32. AFFALD SOM RESSOURCE

AMAGER RESSOURCE CENTER (ARC)

I 2011 blev der brændt 404.000 ton affald i de fire ovne på ARC. Det er ti procent af alt affald, der brændes i Danmark.

ARC har en årlig varmeproduktion på ca. 750.000 MWh og en årlig elproduktion på ca. 214.000 MWh. Det betyder, at de kan forsyne ca. 150.000 husstande med el og fjernvarme.

GENBRUGSPLADSER

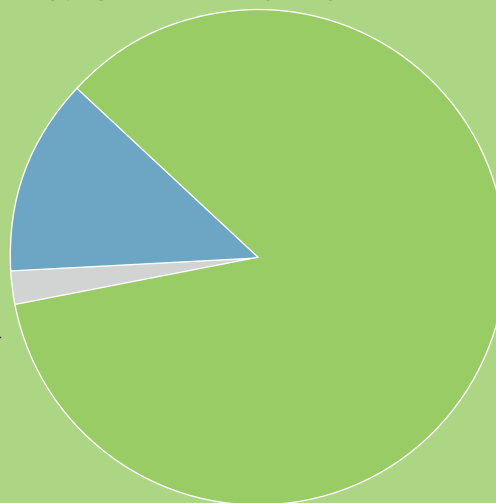
ARC driver derudover 10 genbrugspladser og 5 nærgenbrugsstationer. Her kan borgere og virksomheder aflevere sorteret affald til genanvendelse.

I 2011 blev der afleveret 124.000 ton affald fra disse genbrugspladser. Affaldet skal primært ses som en ressource, der så vidt muligt skal genanvendes.

Således fordeler de 124.000 ton sig på genanvendelse og energi. Kun 2% kunne ikke bruges.

13 % af affaldet blev brændt, og energien fra forbrændingen blev udnyttet til produktion af elektricitet og fjernvarme.

2 % af affaldet indeholdt miljøskadelige materialer, så det enten blev specialbehandlet eller lagt på en miljøsikret losseplads.

85 % af affaldet fra genbrugspladserne genanvendt i industrien til fremstilling af nye varer.

Kilde: www.amfor.dk

Elektricitet til 500.000+ borgere, varme til 140.000 husholde.

Amagerforbrændingen

400.000 tons affald bliver til energi

Miljøpunkt Indre By - Christianshavn
Rådhuspladsen 77 st. tv
1550 København

Tlf: 33 93 21 21
www.a21.dk

CVR: 31 69 00 80
ISBN: 978-87-996110-2-7

Printet på svanemærket papir

MILJØPUNKT
AGENDA 21 - FOR ET BÆREDYGTIGT KBH

INDRE BY
CHRISTIANSHAVN

Svanemærket tryksag